

BYLAAG F4

Vereenigde Oostindische Compagnie (VOC)

Bron: Wikipedia (nl.wikipedia.org) · 29 Januarie 2021

Kernbesonderhede

Volledige naam	Generale Vereenigde geoctrooieerde Compagnie (VOC)
Doel	Seehandel met die gebied ten ooste van Kaap de Goede Hoop en ten weste van die Straat Magellaan
Oprigting	Oktrooi verleen op 20 Maart 1602
Opheffing	Maart 1798 (formele opheffing); 31 Desember 1800 (laaste dag geldigheid oktrooi)
Oorsaak van einde	Verowering Republiek der Sewe Verenigde Nederlande deur Frankryk, Vierde Engels-Nederlandse Oorlog, korrupsie, wanbestuur, verlies van winsgewende opiumhandel aan Engeland
Oprigter(s)	Die State-Generaal op inisiatief van Johan van Oldenbarnevelt
Sleutelfigure	Pieter Both, Jan Pieterszoon Coen, Antonie van Diemen, Joan Maetsuycker, Rijklof van Goens
Bestuur	'Heren XVII'
Hoofkantoor	VOC-Kamer te Amsterdam en Middelburg; ander kantore in Enkhuizen, Delft, Hoorn en Rotterdam
Werknemers	Tot 28 000
Sector	Seehandel

Beskrywing

Die Vereenigde Oostindische Compagnie, in hedendaagse spelling die Verenigde Oos-Indiese Compagnie (afgekort VOC, 1602–1800), was 'n private Nederlandse handelsonderneming met 'n monopolie op die oorsese handel tussen die Republiek der Sewe Verenigde Nederlande en die gebied ten ooste van Kaap de Goede Hoop en ten weste van die Straat Magellaan. Die VOC word dikwels genoem as die eerste bedryf wat in meerdere lande vestigings gehad het. Dit was destyds die grootste handelsbedryf ter wêreld en was die eerste naamlose vennootskap met vry verhandelbare aandele.

Die VOC het 'n handelsnetwerk opgerig tussen die diverse handelsposte in die Asiatiese gebied. Hierdie intra-Asiatiese handel het vir baie jare groot winste gelewer. Die VOC het na beliewing verdrae met plaaslike potentate en vorste gesluit. Die onderneming het tydelik eie munte geslaan, want in Asië was daar nouliks vraag na Europese produkte. Dit het 'n eie leër en oorlogskepe gehad ter handhawing of uitbreiding van sy posisie. Rond 1700 was die helfte van die werknemers soldate.

Binne die Asiatiese faktorye en die deur haar beheerde gebied het die kompanjie bestuur en regspleging gereël. Op die hoogtepunt van sy mag het die VOC 25 000 werknemers in Asië in diens gehad. In Nederland self het die VOC sowat 3 000 personeellede gehad. Van hoog tot laag het die werknemers hulle besig gehou met smokkel om hulle karige salarisse aan te vul.

Die VOC het baie gely onder die Vierde Engels-Nederlandse Oorlog (1780–1784), toe die Engelse meerdere handelsposte ingeneem en volle handelskepe gekaap het. Tydens die Bataafse Republiek is die bedryf in Maart 1795 genasionaliseer. Die skuld was 'n jaar later 120 miljoen gulden, wat die staat oorgeneem het. Die oktrooi is nog tweemaal verleng om die lopende sake af te handel — laastens tot 31 Desember 1800.

Bron: Wikipedia (nl) — Vereenigde Oostindische Compagnie. Transkripsie en moderne Afrikaanse aanpassing.